

COMPAGNIE DE KOE,
DE NWE TIJD, HOF VAN
EEDE

DAVID

OF HOE WE ONS BEDACHT HEBBEN

*een stemmenstuk
voor vijf personen
uit drie gezelschappen*

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek, Tekst #644
© 2021, Wannes Gyselinck, Freek Vielen, Willem de Wolf
Eerste druk 2021

isbn 978-94-6076-644-2
nur 307

Niets uit deze uitgave mag worden opgevoerd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de schrijvers en De Nieuwe Toneelbibliotheek

No part of this book may be reproduced in any way without written permission from the writers and De Nieuwe Toneelbibliotheek

De Nieuwe Toneelbibliotheek bestaat uit

Mara Aronson
Connie Nijman
Ditte Pelgrom
Redacteur
Vera Hoogstad

Typografie en basis lay-out

Connie Nijman
Printwerk
Hollandridderkerk, Ridderkerk

info@denieuwetoneelbibliotheeknl
Postadres De Nieuwe Toneelbibliotheek
Willem Beukelsstraat 42 1097 ct Amsterdam

David of hoe wij ons bedacht hebben is online te bestellen op:
www.denieuwetoneelbibliotheeknl

spelers:

Ans

Freek

Greg

Suz

Willem

personages:

Radiohost

Karen

Sue

Rudy

Dick

David Letterman

David Foster Wallace

Willem

Mamma van Willem

bij naam/naam is de eerste naam de naam van de speler en de tweede naam de naam van het personage

1

ans zo
zoals ik nu dans zo zou ik willen dat mijn dans wordt gezien
zo zou ik willen dat mijn dans wordt begrepen
zo
zoals ik nu dans zo zou ik jaloers willen zijn op hoe mijn dans wordt
gedanst
zo zou ik mijn dans willen zien dansen
door mij
zo zou ik me willen realiseren dat het mijn dans is die ik zie
die ik zie dansen door mij
voor jullie
en voor mij
zo
zo
en zo
zoals ik nu doe
zo zou ik mijzelf duidelijk willen maken
dat ik aan het dansen ben
zonder me dat bewust te zijn
en zo
zo
en zo
en zoals ik het nu zeg
zo zou ik het willen vertellen

freek ik denk dat ik in de war ben
suz nu al?
freek ja
of eigenlijk nog steeds
van hiervoor al
suz over iets specifieks of in het algemeen
freek in het algemeen
sowieso
maar ook over iets specifieks
vandaag ook iets specifieks
willem/radiohost goedenacht
het is iets na middernacht op de middengolf
en wij zijn de laatsten die nog wakker zijn
u luistert naar Radio Insomnia met Willem de Wolf
uw praat voor de vaak
uw stem in de nacht
ik heb me bedacht
en daarom ben ik hier
freek ik herinnerde me dat ik op school leerde
dat het woord poëzie
van het griekse poiein komt
wat maken of doen betekent
en dat de leraar nederlands zei
dat de makkelijkste definitie van poëzie is
dat het gemaakte taal is
suz ja...?
freek en ik hou van gemaakte taal
ik hou van constructies
van de schoonheid van het onnatuurlijke
van het gemaakte
suz ja?
freek maar ik hou niet van gemaakte mensen
ik hou niet van gemaaktheid in het echt
willem/radiohost u ligt in bed of wandelt over straat

u bent aan het werk of bent nog niet onder zeil gegaan
u luistert zodat we samen deze nacht door kunnen komen
de lijnen staan open
u mag mij bellen
er is verbinding
de verbinding is goed
suz ik heb het gevoel dat je het nu heel ingewikkeld maakt
freek ik heb juist het gevoel dat het ingewikkeld is
suz je maakt het ingewikkeld
je maakt het nodeloos complex zoals je alles graag nodeloos complex
maakt
dat is nu eenmaal wat je altijd doet
dat is nu eenmaal wie je bent
je kunt toch gewoon van iets houden in het één
en het verafschuwen in het ander
freek ja dat weet ik dus niet zeker
of dat kan
willem/radiohost ik zit hier voor u
en rook een sigaret
neem maar van mij aan dat ik rook
dat je de rook van mijn sigaret af en toe ziet oplichten
in het schijnsel van de knopjes van de controletafel
voor de rest is het donker
beeld u zich dat in
een lange man
ik
met een bril
op zijn voorhoofd
altijd op zijn voorhoofd
met daarin weerspiegeld de lichtjes van de controletafel
voorover geleund naar de micro
een man die in het donker van de nacht spreekt tot u
tot mensen die nog wakker zijn
freek betekent dat niet dat ik mezelf voor de gek hou
dat vraag ik me af
dat ik het een misschien wel helemaal niet zo mooi vind als ik denk dat

ik vind
of dat ik het ander helemaal niet zo afstotelijk vind als ik denk dat ik vind
willem/radiohost ik bevind me in een hoog gebouw
aan de rand van een stad
er valt lichtreclame in onze studio
veel blauw en rood
beeldt u zich dat maar in
want wij zijn de laatsten die wakker zijn
wij hebben ons bedacht
en u ook
u ging vroeg slapen vannacht
maar dat deed u niet
u heeft zich bedacht
net als wij
u heeft de radio toch aangezet
de middengolf gezocht
wij zijn de laatsten die hier nog te horen zijn
op de middengolf
om middernacht
op een kantelpunt

3

ans ik doe een dans en het lijkt op het doen van een dans
ik lees een boek en het lijkt op het lezen van een boek
ik vertel mijn biografie en het lijkt op het vertellen van een biografie
ik doe dingen die op dingen doen lijken
altijd doe ik dingen en lijkt het op het doen van die dingen
ik doe een bekentenis en het lijkt op het doen van een bekentenis

ik zat als kind vaak middagen lang
in een bos met een verrekijker en een schriftje om vogels te bekijken
– het enige wat ik me daarvan nog herinner is dat ik toen mezelf vergat
enkel een hele dag of een hele middag of een paar uur
niet in mezelf maar in de wereld zat

nu doe ik dat dus vaak opnieuw
maar terwijl ik het doe wordt het alweer een anekdote
een voorval een confessie
iets wat ik terwijl ik het doe
al aan het vertellen ben aan iemand anders
als iets wat iets over mezelf vertelt
in de hoop dat de ander dat begrijpt
in de hoop dat de ander niet ziet dat ik er eigenlijk niet was
daar in het bos
dat ik toen in dat bos eigenlijk al bij die ander was
om erover te vertellen
op een geloofwaardige eerlijke en open manier
zoals nu
aan u

ik doe dingen en ergens lijkt het er wel wat op denk ik
lijkt wat ik doe op wat ik doe
vertel van de belangwekkende voorvallen die volgens mij
veel op belangwekkende voorvallen leken

waarmee ik dus de rest niet zie

enkel de anekdotes zie
enkel zie wat ik herken als anekdote
als anekdote van anderen
van anderen die over hun leven vertellen:
de verslaving, de depressiesde stemmen, de nachten
en niet zie nooit zie nooit heb gezien
dus 'nooit heb meegemaakt'
dat wat ik niet kan vertellen maar wat er zoveel vaker is

de objecten, de beelden, de straten
de onaangeroerde boeken, het krantenpapier rond de sperziebonen
de hoekige vormen van de auto's
de kleuren in de kleren
het handvat op de voetbaltas
het huishouden in plastic
de ongelukken op de kruispunten
de kapsels, de spelen
de stempelkaarten voor de bus, voor de bibliotheek
de tenen uit de sandalen
de zweren op de huid
de korsten op de ellebogen
het accent
de straatnamen, de voornamen, de plaatsnamen
de namen in het algemeen, de namen van de nog levenden, de namen
van de al doden
de witgekalkte ruiten
de etalages, de rode bakstenen en de architectuur
de vormgeving
de impressies tegenover de constructies
het behang, het behang, het behang
de vorm niet de inhoud
suz/sue ik ben een vrouw die op tv verschenen is
willem zij is de vrouw die ik op tv zag
freek/rudy bij David Letterman
ze was te gast bij David Letterman
willem in 1989

suz/sue ik ben een vrouw die actrice is
willem zij is een vrouw die actrice is
die ik op tv zag bij Letterman
David Letterman
in 1989

greg als ik eerlijk ben
 heb ik het gevoel dat ik nogal oppervlakkig ben
 dat mijn leven zich vooral afspeelt aan de oppervlakte

in ieder geval denk ik dat ik geen vanzelfsprekende aanleg heb voor
 diepte
 of diepgang
 geen aanleg voor somberte zelfs
 zelfs mijn zogezegde diepgang speelde zich af aan de oppervlakte
 was eigenlijk optisch bedrog

er is een Amerikaanse schrijver David Foster Wallace
 die tijdens een speech voor afstuderende studenten zei
 dat het er om gaat dat je een manier van leven vindt
 een manier van denken eigenlijk
 die ervoor zorgt dat je je niet voor je vijftigste een kogel door je kop
 schiet
 hij zei in die speech hele mooie dingen
 en hij was uiteindelijk 46 toen hij zich met een tuinslang ophing in zijn
 garage
 ik denk dat ik veruit het eerlijkst ben
 veruit het meest oprecht, als ik zeg
 dat ik me nooit de vraag heb gesteld
 hoe ik vijftig zou moeten worden zonder me voor de kop te schieten
 als ik eerlijk ben had denk ik zelfs mijn jarenlange drankprobleem iets
 oppervlakkigs

willem/radiohost dit is Radio Insomnia
 het is hier donker
 neem maar van mij aan dat het hier donker is
 er wordt gesproken en er wordt geluisterd
 en niemand ziet het
 zelfs wij zelf zien onszelf niet praten
 daarom zitten wij hier

omdat iedereen oprecht is in het donker
omdat we ons in het donker nergens voor hoeven te schamen
en samen deze nacht kunnen doorkomen
er zijn alleen nog maar stemmen
en er is verbinding
met al die andere keren in ons leven
dat het zo donker was
u mag mij bellen
de lijnen staan open
er is verbinding mogelijk
en zolang er niemand belt blijf ik spreken
zodat u weet dat ik er ben
zodat ik weet dat ik er ben

suz/sue ik denk dat ongeveer de helft van de mensen mij herkennen
 willem ik had haar meteen herkend
 ik dacht: dat is die actrice
 suz/sue ik ben
 zegt mijn man
 een vrouw over wie gesproken wordt
 over wie geschreven wordt in tijdschriften
 naar wie gekeken wordt op televisieschermen
 maar wier hart
 in de woorden van mijn man
 'onzichtbaar is voor de wereld
 en onbenaderbaar verborgen'
 wat me volgens hem wel eens zou kunnen redden
 van alles wat mijn 'appearance' teweeg zou kunnen brengen
 toen ik hem vertelde van de uitnodiging voor de David Letterman
 Show...
 willem in 1989
 suz/sue ...was hij eerst redelijk neutraal geweest
 freek/rudy neutraal blij
 willem ik weet nog dat ik haar geloofwaardig vond
 als vrouw als actrice
 suz/sue maar vanaf dat hij naar huis reed was hij zich beginnen zorgen
 te maken
 freek/rudy ik ken dat soort programma's
 ze zijn eropuit om vrouwen te vernietigen
 suz/sue hij zei dat Letterman er van genoot om vrouwelijke gasten aan
 te pakken
 freek/rudy kapot te maken
 suz/sue mijn man werkt ook in het vak
 achter de schermen
 hij heeft een naam die soms herkend wordt
 maar een gezicht dat je snel vergeet
 freek/rudy ik liet een aantal oude afleveringen thuis bezorgen
 en wij offerden onze slaap op

om tot diep in de nacht tv te kijken
suz/sue we lagen op bed
ik had de bittere smaak van een Xanax op mijn tong
en merkte dat mijn man naar mij aan het kijken was
terwijl op de tv voor ons een omroepbaas werd geïnterviewd
over zijn collectie koelkastmagneten
hoe voel je je, vroeg mijn man aan mij
terwijl Letterman zich naar de camera draaide en zei:
is dit leuk of niet?

ans/karen waken
 dat is wellicht wat ik doe
 wakker zijn en waken
 willem/radiohost Karen we hebben verbinding
 wat houdt jou wakker?
 ans/karen op dit moment is het een combinatie van modafinil,
 methyfenidaat en koffie
 maar toch vooral het geluid van zijn brekende knieschijven
 willem/radiohost excuseer?
 ans/karen ik ben bang dat ik zijn knieschijven gebroken heb
 willem/radiohost van wie heb je de knieschijven gebroken?
 ans/karen van m'n man
 ik denk dat ik de knieschijven gebroken heb van m'n man
 willem/radiohost waarom denk je dat?
 ans/karen toen ik 'm lossneed
 bam, krak
 ik blijf het horen het geluid van zijn brekende knieschijven
 willem/radiohost dat moet geweldig veel pijn hebben gedaan
 ans/karen hij was al dood, toen ik 'm lossneed
 met de heggenschaar
 al maakt het dat niet minder erg
 ik had gedacht dat-ie zou vallen
 zachtjes
 zoals iemand die zich zachtjes laat vallen
 in bed, of in het gras
 geleidelijk aan
 maar niet zo...
 hard
 als een zak stenen
 niet zo
 op z'n knieën
 ik vind het niet eerlijk dat ik dat heb moeten horen
 dat geluid
 dat ik nu weet hoe het lichaam van mijn man valt als hij dood is

willem/radiohost ik luister naar je
ans/karen hij had elegante benen
en hij sloeg ze ook elegant over elkaar
hij deed dat geloofwaardig én elegant
willem/radiohost ik snap het
ans/karen soms wrijf ik voor het slapengaan
wat van z'n deodorant op mijn handen
en dan hou ik mijn handen dicht bij mijn gezicht
soms helpt me dat om te slapen
vannacht hielp het niet
willem/radiohost en daarom belde je, Karen
ans/karen nou, waarom ik bel, Willem
is omdat ik ooit heb gezegd dat ik nooit
maar dan ook nooit verslaafd zou kunnen worden
dat ik daar geen aanleg voor had
dat ik daar immuun voor was
willem/radiohost en David wel?
ans/karen David wel
David schreef me helemaal in het begin
toen we net samen waren
drie brieven
grimmige brief 1
grimmige brief 2
en grimmige brief 3
zo noemde hij ze
waarin hij zichzelf uitlegde
waarin hij zichzelf toonde
zijn psychiatrische verleden
z'n verslavingen
hoe hij in vorige relaties was
hoe hij zich had misdragen
hoe narcistisch zelfs
zijn verontschuldigungen waren geweest
het waren liefdesbrieven
grimmige liefdesbrieven
waarin hij zichzelf op het spel zette

want als ik ze zou lezen
en hem zou zien zoals hij zich toonde
als een lelijke lelijke man
en toch van 'm zou blijven houden
dan was hij gered
ik heb toen satan op zijn buik getekend
en toen zei hij
dat ik eronder moest schrijven
'maar ik bedoelde het goed'
hij bedoelde het goed
willem/radiohost maar jij bedoelde het goed?
ans/karen ik bedoelde het goed
maar hij bedoelde het ook goed
stilte

willem/radiohost hoe was dat, Karen
samen zijn met een...
ans/karen getrouwd zelfs
willem/radiohost getrouwd zijn met een verslaafde man?
ans/karen het was geen geheim natuurlijk
ik wist het, van zijn verslaving, zijn depressies
maar nu pas begrijp ik het
begrijp ik hem
nu ik het zelf ben
verslaafd
depressief
ik denk wel dat ik dat mag zeggen
dat ik het ben, echt ben
geen bezoeker meer maar patiënt
en in tegenstelling tot hem
tot David
vind ik het idee van overgave
het idee dat iets of iemand anders het nu voor het zeggen heeft
ik vind het rustgevend
dus doe ik wat de dokters zeggen
willem/radiohost wat zeggen de dokters?

ans/karen een van de dokters zei laatst iets waar ik de hele tijd aan denk
dat mocht hij echt zo 'perfect' zijn geweest als ik vind dat-ie is
dat-ie me dan niet in de steek zou gelaten hebben
dat hij er dan nog zou zijn David
voor mij bedoelde hij de dokter
willem/radiohost dat moet geweldig veel pijn hebben gedaan
ans/karen goh
ik probeer het niet persoonlijk te nemen
ik neem alles al persoonlijk
zelfs vogels neem ik persoonlijk
als ik een kraai zie
in onze tuin
hoe die z'n bek opent als een heggenschaar
dan neem ik dat persoonlijk
of de spotvogel
waar ik woon vliegen spotvogels
die zegt: valvalvalvalval
dan zeg ik ja ja ja ja ja
ben ik aan het doe-hoen
(kggrtsj – maakt het geluid van het vallen op en het breken van knieschijven)
op m'n knieschijven
hoor ze kraken, zeg ik
maar het is niet erg, ik ben al dood
ik neem 'm persoonlijk
de spotvogel

greg als ik eerlijk ben had denk ik zelfs mijn verslaving iets
oppervlakkigs
ja, goed, ik dronk
ik had een drankprobleem
jarenlang
maar het was niet zo dat de ellendigheid van het leven
me naar de verlichting van de roes dreef
dat ik dronk, veel dronkkwam eerst en vooral
door de verslavende werking van het spul zelf
en in tweede instantie door de pijn die ik voelde omdat ik me
voortdurend aanstelde
omdat ik dacht dat ik dronkener en donkerder en onaangenamer moest
zijn dan ik in werkelijkheid was

toch heb ik het volgehouden: drinken en somberder en onaangenamer
zijn
maar zelfs na de zoveelste diepzwarte nacht
thuisgekomen van een uren durende
maar toch helemaal vergeten kroegentocht
terwijl ik naar de wonden op mijn ellebogen keek
heb ik niet gedacht dat ik beter dood kon zijn

8

willem/radiohost mag ik je nog iets vragenKaren?
ans/karen ja hoor
willem/radiohost waarom heb je het gedaan?
waarom heb je hem losgesneden?
ans/karen grappig
dat vroeg de politieman me ook
waarom heeft u hem losgesneden mevrouw?
ik heb toen gezegd
omdat ik dacht: misschien
toen ik hem zag hangen
die secondes
dacht ik
ik ben toen die seconde ingesprongen, zeg maar
om hem niet te verliezen
omdat ik dacht, misschien
in die uiterste seconde
zijn gewicht opvangen
de heggenschaar was te bot voor de tuinslang
ik heb tijd verloren
maar toch
misschien
ik denk het nog steeds
dat ik misschien

freek ik denk dat de eerste keer dat ik het woord zelfmoord hoorde ik
tien was

ik hoorde het van een vriendje van mij, Marc
die veel groter, veel sterker en veel minder slim was dan ik
al is dat wat gek om te zeggen
maar met wie ik toch veel en graag omging

we waren op de zolder aan het spelen en keken uit het raam
toen hij vertelde over iemand die zelfmoord had gepleegd

ik kon me niets bij dat begrip voorstellen
dat is dat je van een gebouw afspringt
omdat je graag dood wilt zijn, zei hij

waarom zou je dood willen zijn, vroeg ik

hij wist het niet
we dachten allebei na

ik zou dat nooit doen, zei ik toen
alsof ik snel even alle voors en tegens had overlopen
waarom zou je jezelf ooit doden als je uiteindelijk toch wel dood gaat

en terwijl ik dat zei zag ik vrij scherp voor me
hoe ik op datzelfde moment
mijn bovenlichaam verder uit het raam zou laten hangen
waarna ik valvalval en de zwaartekracht me naar beneden zou trekken
steeds hardersteeds krachtiger en hoe alles dan zwart zou zijn

ik deed het raam dicht
stelde voor om beneden iets te gaan drinken

freek/rudy ik wil niet dat je denkt dat hij ongevaarlijk is, Letterman
 dat is hij wel
 hij leeft van ridiculiteit
 van het in het belachelijke trekken
 alles groeit en gloeit bij hem als dingen absurd dreigen te worden
 willem ik zit naar die afleveringen te kijken
 en ik zie Danny DeVito in een heel strak velcro-pak gehesen worden
 en zichzelf met een aanloopje tegen een velcro-muur gooien
 en hij bleef hangen, valvalval
 het publiek joelde terwijl Letterman een kaart met applaus omhoog hield
 en die achter zich weggooide
 waarna zijn bandleider een geluidssample afspeelde van brekend glas
 suz/sue toch lijkt hij mij aardig
 hij lijkt zichzelf even graag belachelijk te maken als zijn gasten
 Letterman is geen hypocriet
 willem Letterman begint aan een nieuw item houdt een boek omhoog
 achter hem hangt mister DeVito nog altijd aan die muur van velcro
 anderhalve meter boven de grond
 freek/rudy dat maakt hem ook zo gevaarlijk
 die hele show stoelt op ridiculiteit
 het zal afhangen van hoe jij jouw belachelijkheid kan presenteren
 of je ten onder gaat of triomfeert
 alles valt of staat met hoe jouw belachelijkheid wordt gezien
 suz/sue we hadden vrijdag het telefoontje gehad waarin ik werd
 gefeliciteerd:
 de comedyserie waarin ik meespeelde ging een vijfde seizoen krijgen
 en, zei de stem David zou verschrikkelijk vereerd zijn als ik zijn gast zou
 willen zijn
 greg/dick ze zullen ervoor zorgen dat je ridicuul overkomt
 dat heb je niet in de hand
 wel hoe je daarop reageert
 suz/sue en nu was het woensdag
 en hoewel de opname pas om half zes zou zijn
 zijn we deze ochtend voor dag en dauw vertrokken vanuit L.A.

omdat mijn man met veel pijn en moeite een gesprek had geregeld
met een oude vriend uit de business
om ons voor te bereiden op mijn optreden
– hoeveel voorbereiding heb ik eigenlijk precies nodig denk je
freek/rudy ik maak me zorgen om je
suz/sue in de limo die ons naar de studio bracht moest ik huilen
niet veel, een paar tranen
ik schaam me daar niet voor
ik ben een vrouw die huilt als ze gestrest is
freek/rudy ik raakte haar haar aan
zei dat ze beter niet nog een Xanax kon nemen nu
je moet scherp zijn
scherp en voorbereid
suz/sue ik had al met iemand gesproken over wat ik aan zou gaan doen
iets stoers en simpels was het advies
en dus zou ik verschijnen in een eenvoudig blauw jurkje
geen sieraden
mijn haar los
dat duistere wat jij ziet in David Letterman zie ik niet
hij heeft sproeten
hij was weerman op de lokale televisie
hij is slim en grappig
maar dat ben ik ook, Rudy
ik zie niet in wat er zo kapot te maken valt aan mij
blijf van die intercom af
hij kan ons niet horen, Rudy
freek/rudy als hij op de een of andere manier dit gesprek van ons aan
het opnemen is
en ze spelen het straks tijdens de show af –
daar zou die klootzak van smullen
we zouden er compleet belachelijk uitkomen
suz/sue ik denk echt niet dat het zo'n klootzak is
waarom blijf je er zo op hameren dat hij gemeen is
freek/rudy dit is de man die op nationale televisie aan zijn gast vroeg
in welk land de Tour de France eigenlijk wordt verreden
suz/sue en wist de gast het

freek/rudy hij stond met zijn mond vol tanden
hij begon te zweten
en daarbij gaat het natuurlijk niet om zijn gemeenheid
het gaat om zijn ironie
zijn hang om alles naar het belachelijke te trekken
vraag het straks aan Dick
hij weet het beter dan ik
suz/sue ik vroeg om een halve Xanax
ik wou tenslotte scherp én relaxed zijn tijdens de show
freek/rudy scherp en relaxed overkomen er is een verschil
greg/dick ze zullen ervoor zorgen dat je belachelijk overkomt
dat heb je niet in de hand
maar wel hoe je daarop reageert
suz/sue we zitten op de bijna hoogste verdieping
van een hoog gebouw aan de rand van de stad
mijn man en Dick zitten samen op een sofa
ze drinken whisky
ik hoor het ijs rinkelen in hun glazen
intussen kijk ik naar het gezicht van Dick
en valt het me op hoe klein zijn mond is
freek/rudy luister je Sue?
maar wel hoe je daarop reageert
suz/sue een streep eigenlijk
bijna geen lippen
een gedachtenstreep als mond
in een verder best wel groot hoofd
freek/rudy ze denkt dat hij ongevaarlijk is
ze denkt dat hij oprecht is
greg/dick Letterman?
oprecht?
die man is een roofdier
freek/rudy dat zeg ik haar ook
suz/sue als hij mij zo graag belachelijk wil maken dan mag hij dat
proberen
freek/rudy dat is dus exact de attitude die ik haar heb proberen
bijbrengen

ze denkt dat hij echt zo is zoals hij overkomt
greg/dick tsja, dat is hij niet, natuurlijk niet
niemand is zo
dat is waar die hele show om draait
dat ziet Letterman als zijn grote inzicht
dat niemand zo is zoals hij overkomt
en dat daarom alles geïroniseerd moet worden
en doorgeprikt
en naar het belachelijke getrokken
suz/sue eigenlijk de kleinste mond die ik ooit bij iemand heb gezien
greg/dick maar als je weet dat je belachelijk gemaakt zal worden
ben je ze een stap voor
omdat je dan jezelf belachelijk kan maken
in plaats van dat hij dat voor jou doet
suz/sue ik word dus verondersteld mezelf belachelijk te gaan maken?
freek/rudy exact ja
het moet volstrekt duidelijk zijn
dat jouw belachelijkheid je eigen keuze is
greg/dick dat zeg je heel goed
freek/rudy dit helpt echt, Dick
dat je dit zegt

willem ik moet de laatste tijd vaak denken aan hoe onaangenaam ik als
 jonge beginnende theatermaker moet zijn geweest
 vooral ten aanzien van vrouwen
 jonge vrouwen vooral
 #metoo heeft daar natuurlijk voor een groot stuk aan bijgedragen
 greg/willem ik wilde veertig jaar geleden zo graag uit mijn ouderlijke
 huis weg
 en in de hoofdstedelijke kunstwereld worden opgenomen
 dat ik vanaf het allereerste begin zo snel ik kon
 het idee dat diepdonkere gedachtes bij een volwaardig kunstenaarschap
 hoorden
 heb overgenomen
 willem dat is het
 dat was het
 greg/willem ik speelde dat ik somber was
 en was somber omdat ik erbij wilde horen
 willem korter zou ik mijn leven niet kunnen schetsen
 greg/willem elke existentiële kwestieelke zwaarte of somberte
 in mijn werkin de kromming van mijn rug
 was
 als ik eerlijk benniet meer dan aanstellerij
 willem aanstellerij
 greg/willem in wezen gespeeld
 nagedane pijn'nagevoeld' zeg maar
 willem geapproprieerde pijn
 literaire pijn
 greg/willem en in zekere zin beledigend voor alle mensen en
 kunstenaars
 die werkelijk met deze vraag vechten

willem ik vroeg me af of je het nog weet
van die keer
dat ik toen
zo aan je ging zitten
op dat feestje in het Shaffy Theater in Amsterdam
dat ik zo probeerde met je te tongzoenen
en aan je borsten enzo...
nou ja, weet je dat nog?
ans jawel
willem o, dat weet je nog wel?
ans ik weet het nog heel goed
willem ik wist het zelf namelijk niet helemaal meer zeker
ik wist niet helemaal honderd procent meer zeker dat ik echt ook zo was
ans je was zo ja
willem jaja nee dat dacht ik al ja
maar ik ging niet door nadat je 'niet doen, niet doen' zei, toch?
ans jawel je ging wel door
willem maar op een gegeven moment ben ik wel opgehouden, toch?
ans op een gegeven moment wel ja
toen ik om hulp begon te roepen en er anderen bij kwamen staan
willem wat zei je?
ans toen ik om hulp begon te roepen en er anderen bij kwamen staan
toen ben je er uiteindelijk mee opgehouden
willem o ja, dat weet ik nog
er kwamen anderen bijstaan
ans en die hebben jou toen bij me weggehaald
willem ja, ik was, ik was toen...
ans een strontvervelende klootzak
ook bijna altijd dronken
en vaak nogal arrogant over bijvoorbeeld dat theatergroepje wat je toen
had Kas&deWolf
dat de beste ideeën van jou kwamen
en niet van Kas
willem dat laatste zou ik niet zeggen

er waren ook best een heleboel ideeën bij...
ans je deed een beetje alsof jij hoogstpersoonlijk de theater-avant-garde in Amsterdam aanvoerde
willem was dat zo ja?
ans dat was zo ja
willem ik wil mijn verontschuldigungen aanbieden voor hoe ik toen was
ans meen je dat?
willem ik ben enorm veranderd
ik ben nu veel meer zoals ik werkelijk ben
ans je bent nu meer jezelf?
willem ik denk het wel ja
ik durf nu meer uit te komen voor wie ik oprecht ben, denk ik
ans maar dat zei je toen ook
willem wat?
ans dat je werkelijk zo was
willem dat was een vergissing die mentaliteit hoorde veel meer bij die tijd toen
ans zoals deze mentaliteit eerder bij deze tijd past
willem wat zeg je?
ans deze mentaliteit die zogenaamde oprechte, open mentaliteit die verontschuldigende mentaliteit past meer bij deze tijd
ga je je daar over een jaar of twintig ook weer voor verontschuldigen?
willem wat insinueer je daarmee?
ans niets
willem nee ik hoor toch duidelijk dat je daarmee iets insinueert
ans ik merk dat ik het moeilijk vind om je te geloven
willem maar wat moet ik dan zeggen zodat je me wel gelooft?
ans daar zeg je het
dat je iets wil zeggen waardoor ik je geloof
willem ik wil ook dat je me gelooft
ans ik wil dat je het meent
willem maar ik meen het oprecht
ans dat kan je wel zeggen
willem omdat ik het meen, kan ik het zeggen
ans hoe weet ik zeker dat jij een bekentenis doet
omdat je vergeving wil

en niet om bewonderd te worden om je bekentenis
willem wacht

hoe weet je zeker dat ik een bekentenis doe omdat ik vergeving wil
en niet om bewonderd te worden om m'n bekentenis
ans om je openheid
omdat je zo open durft te zijn zo eerlijk

13

freek de tweede keer dat ik het woord zelfmoord hoorde
was dat in mijn eigen hoofd
toen ik het dacht
tijdens een van de paniekaanvallen die ik rond mijn vijftiende veel had

ik durfde in die tijd eigenlijk niet te gaan slapen
en toen ik uitgeput was en merkte dat er een nieuwe aanval begon
dacht ik: ik weet niet of ik dit nog langer aankan
of eigenlijk dacht ik:
ik kan dit niet langer aan
en door het luidop denken van die woorden
inclusief dat ene woord
schrok ik zo dat ik uit de beginnende paniek opveerde
en stopte met trillen

over de derde keer dat ik het woord zelfmoord hoorde heb ik het liever
niet

de vierde keer was twee jaar later
bij een lezing over Schopenhauer
ik zat nog niet op de universiteit
maar om de een of andere reden
gingen mijn vrienden en ik
na school op dinsdagavonden
graag naar de lezingen op de universiteit
en daarna gingen we dan naar een café
waar jazz jamsessies werden gehouden

ik kan hier bijna niet aan terugdenken zonder me met schaamte af te
vragen
of we dan alles naspeelden in die tijd, 'navoelden'
maar zo herinner ik het me niet
ik herinner me dat we tijd hadden en energie
en zin om alles te proberen en te doen

greg/dick er zijn natuurlijk dingen die je wel en dingen die je niet moet doen

freek het was het jaar waarin ik net was teruggekomen van die kliniek
het McLean Hospital
waar ik een poos ben opgenomen geweest
vanwege die paniekaanvallen
waar ik medicijnen kreeg
wat ik vervelend vond
omdat ik door die medicijnen
als ik me goed voelde nooit meer wist
of ik me werkelijk goed voelde
of dat het de medicijnen waren

greg/dick ik bedoel dus, Sue
 er zijn duidelijke do's en don'ts
 freek/rudy dat moet je je goed inprenten
 greg/dick je moet niet proberen gevat te zijn
 niet proberen slim te zijn
 dat werkt bij andere talkshows maar niet bij Letterman
 freek/rudy de andere talkshowhosts spelen met je mee
 de andere zijn nog een soort van oprecht
 greg/dick maar oprechtheid is uit
 oprechte mensen zijn gezien
 freek/rudy mensen die van zichzelf denken dat ze oprecht zijn, zijn
 gezien
 greg/dick zeer juist
 zeer juist, Rudy
 denken dat je oprecht kunt zijn is de hoofdzonde van de Late Night
 Show
 de adidashiel van elke gast die David onder handen neemt
 daar moet je je echt van bewust zijn
 freek/rudy exact, bewustzijn daar gaat het over
 greg/dick ja exact mensen moeten het aan je zien
 dat je weet dat je bekeken wordt
 dat je bewust bent van hoe David Letterman jou ziet
 dat moeten ze zien
 freek/rudy je zult dat moeten acteren
 maar dat kan je
 je bent een getalenteerde en veelzijdige actrice
 greg/dick wat ga je zeggen over die reclame?
 suz/sue hoe bedoel je?
 wat gaat hij zeggen over die reclame?
 freek/rudy je moet er denk ik sowieso niet over beginnen
 suz/sue gaat hij me afmaken omwille van die reclame?
 greg/dick niet als jij dat zelf eerst doet
 suz/sue wat?
 freek/rudy exact 'niet als jij dat zelf eerst doet'

ik had het zelf kunnen zeggen
suz/sue volgens mij hebben we een hele gewone, hele mooie hele
goede
nette reclame gemaakt
die niets anders pretendeert te zijn dan goed en leuk
voor een koekje dat is wat het is
een nette reclame voor een lekker koekje
greg/dick maar dat zou ik, Sue sowieso zo in de show niet zeggen
suz/sue maar ik meen het, zo was het echt
greg/dick en daarom mag je het juist niet zo zeggen
niet zeggen
en zeker niet menen
freek/rudy niet zeggen, niet menen
schrijf dat op, schat
greg/dick je moet je bewust zijn van de belachelijkheid ervan
en dat uitspelen
enkel zo kan je de hele zaak ontmijnen
freek/rudy je bent een veelzijdige en getalenteerde actrice
jij kan dat
suz/sue ik zou niet willen dat ze die Oreo's nu plotseling belachelijk
gaan maken
iedereen, van de mensen van het bureau tot aan de mensen op de set
iedereen heeft zich het hele proces uit de naad gewerkt
en zich werkelijk stuk voor stuk fantastisch gedragen
greg/dick jezelf in de voet schieten
voordat hij het kan doen
freek/rudy zorg dat ze zien dat jij de belachelijkheid ervan inziet
zorg dat ze zien dat je lacht met jezelf
maar dan ironisch
zelfbewust
greg/dick waar het in feite op neerkomt is dat je daar moet zitten zoals
David daar zelf zit
je lacht hartelijk maar zonder je gezicht te bewegen
en je speelt alsof je al sinds je geboorte weet
dat in wezen alles even cliché en leeg en overhyped en absurd is
maar dat juist daar het feestje is

freek/rudy ik had het zelf kunnen zeggen
suz/sue dat is helemaal niet wie ik ben
dat is niet eens zoals ik acteer
freek/rudy tuurlijk ben jij dat niet
dat is het hele punt
van zodra je je toont zoals je bent
maken ze je af
greg/dick ze ziet er in ieder geval waanzinnig uit

willem dus ik ben opgehouden toen jij...
ans ...om hulp begon te roepen
willem is dat zo?
dus ik ben pas opgehouden...
ans je bent opgehouden toen er andere mensen bij kwamen staan
willem is dat zo
daar verontschuldig ik me dan voor
ans dat je pas ophield toen andere mensen het ook zagen?
willem ook daar verontschuldig ik me voor
ans dat je blijkbaar enkel een goed mens kan zijn als er andere mensen
kijken
willem dat is inderdaad misschien het ergste
ook daar wil ik me voor verontschuldigen
dit helpt echt, Ans, echt
ans dat je alleen maar oprecht kan zijn voor een publiek
willem hoe jij nu met me praat hierover
ans weet je wat eigenlijk het ergste is? het allerergste?
willem wat?
ans dat je je enkel kan verontschuldigen met voorgekauwde woorden
met woorden die ik jou in de mond leg
willem sorry
ans dat ik onmogelijk de woorden kan geloven
die ik jou in de mond leg
in de mond waarmee jij toen...
greg in 1989
ans ...in 1989 jouw tong in mijn mond duwde
willem nou ja, duwde
ans als een soort mixer meteen zo draaien in mijn mond
ongelooflijk
willem nou, sorry
nog eens sorry
ans ongelooflijk hoe jij alles zo verschrikkelijk naar je toe trekt Willem
willem het spijt me
echt

ans het is zo gratis
willem maar ik zou er graag voor willen zorgen dat het niet gratis
overkomt
ans zorg dan dat het niet gratis is
willem maar hoe weet jij dat dit gratis zou zijn
ans omdat ik het zie Willem
ik zie dat het je niets kost
het kost je niets, het kost je te weinig
willem het spijt me, Ans
dat jij zelfs de woorden die jij mij zelf in de mond legt niet kan geloven
dat jij me niet gelooft
dat je me toen ook niet geloofde
dat jij toen niet hebt gezien hoe ik tussen de lijnen door
hoe alles wat ik deed
hoe ongelooflijk verliefd ik was op jou en jij mij niet geloofde
ans bullshit!
willem dat jij dacht dat ik het speelde
omdat je mij kende als acteur
terwijl ik gewoon heel erg verliefd was op jou
terwijl ik eigenlijk doodging van verliefdheid
en jij me niet geloofde
ans ik geloofde jou niet want je was altijd dronken
willem ik was altijd dronken omdat je me niet geloofde
ans bullshit!
ik heb je best wel een tijdje geloofd
in die periode voelde ik ook wel wat voor je
ik zou het nog geen verliefdheid willen noemen
maar ik geloofde je
vrij blindelings zelfs
willem je was verliefd op mij?
ans ik zeg net dat ik het niet was
misschien was
willem ongelooflijk
ans ik geloofde je
dat zeg ik net
maar ik denk dat ik op een nacht

in die tijd
greg ergens in 1989
ans van het een op het andere moment
gestopt ben met je te geloven
en sindsdien lukt het me niet meer
willem waarom zeg je nu zoiets?
je weet toch dat dat me zeer doet
ans niet dat je loog
maar ik begon je openheid te wantrouwen je zogenaamde eerlijkheid
alsof je zo diep in jezelf had zitten graven dat je leeg was geworden van
binnen
en alles zich nu enkel nog aan de buitenkant kon afspelen
aan de oppervlakte
je verliefdheid
je geouwehoer in de kroeg over theater en literatuur
zelfs je hele drankverslaving vond ik als ik eerlijk ben nogal oppervlakkig
willem daarom dronk ik
omdat niemand me geloofde
omdat niemand geloofde
ook ik zelf niet
dat dat het was, en meer niet
dat wat je zag, was wat er was en meer niet
niets meer

suz/sue ik ben een vrouw die haar gevoelens toont
eerder dan dat ik ze verborgen houd
dat is beter voor mijn hart
ik zei tegen Dick dat mijn agent had gezegd dat David Letterman een
beetje verlegen was
maar in essentie gewoon een aardige man
en dat ik een professional ben
en al bij bijna alle talkshows en late night shows heb gezeten
en dat ik wel weet hoe ik me daar moest gedragen
en dat als ik er gespannen uitzie dat dat dan komt door mijn man
door Rudy
en nu ook door hem
en dat ik het zou waarderen als ze me of een Xanax zouden geven
of hun mond zouden houden
of gewoon wat constructieve opbouwende tips zouden geven
die er niet voor zouden zorgen dat ik daar straks artificieel of leeg of
dusdanig op mijn hoede zou zitten
dat het alle luchtigheid zou wegzuigen uit iets wat op zich
even los van alles
toch niet meer zou moeten zijn dan dat
– een gewoon leuk en luchtig interview

greg/david dat vind ik echt een moeilijke vraag
 ik denk dat ik momenteel juist liever iets vaker alleen zou willen zijn
 eindelijk alleen
 want je vraagt toch naar alleen-zijn-als-probleem, nee?
 eenzaamheid als probleem?
 omdat het bij mij eigenlijk omgekeerd is
 dat ik samenzijn als probleem ervaar
 omdat als er mensen zijn die mij zien die mij horen praten
 dat ik juist dan verlang naar alleen zijn
 omdat ik die 'vervreemding-door-het-gezien-zijn' ervaar als een bijna
 fysieke pijn
 is het bij u ook zo warm?
 ik zit hier te zweten
 praat ik te lang?
 willem nee nee, er loopt geen klok hoor
 de nacht is nog lang
 greg/david ik vind dit om eerlijk te zijn een erg ongemakkelijke situatie
 ik weet het
 ik heb u gebeld, niet andersom
 maar dat gij de vragen stelt
 korte, gerichte, aandachtsvolle vragen
 en ik antwoorden geef
 als gij die vraag stelt
 dan zijn dat de momenten waarop het zweet mij uitbreekt
 op het moment dat gij dan uw verdiepende vraag gaat stellen
 – en let op: ik schaam mij daarvoor, hoor
 ik ben daar niet trots op
 maar ik wil graag open en eerlijk met u zijn
 maar als gij die vraag stelt
 die vraag waaruit oprechte aandacht spreekt
 dan vraag ik mij meteen af
 of ik die oprechte aandacht
 zelf ook kan beantwoorden
 met oprechte aandacht

of ik even geïnteresseerd ben in u
als jij in mij
niet dat ge niet interessant zoudt zijn
integendeel, dat zijt ge wel
maar of ík het op zou kunnen brengen
de oprechte interesse in u
of ik, met mijn staat van zijn
in staat zou zijn even geïnteresseerd te zijn in u als jij in mij
– of geïnteresseerd lijken
ge kunt dat niet aantonen
ge kunt dat enkel aannemen
dat jij geïnteresseerd zijt
in mij –
maar dan twijfel ik dus
of ik even geïnteresseerd ben in u als jij in mij
waardoor ik indirect zeg dat jij hoe moet ik het zeggen
een beter mens bent
de vragende mens
en ik de antwoordende
dat ik het zelfs vanzelfsprekend vind
dat ik degene ben die spreekt
die aan het woord is
dat blijkt daaruit
en ik weet wat ge denkt
jij denkt nu:
maar het is toch niet omdat jij nu even op mijn vraag antwoordt
het is toch niet omdat jij het risico neemt te geloven dat mijn vraag
oprecht is
wat ze ook is – en ik geloof u hoor –
het is toch niet omdat jij de moeite doet om op mijn oprechte vraag ook
oprecht te antwoorden
dat daarmee gezegd is dat jij mijn aandacht niet kan beantwoorden?
zoiets denkt jij nu
en ge hebt gelijk hoor
zijt ge er nog?
willem ik ben er nog

we zijn er allemaal nog, David
vooralsnog zijn we er allemaal
greg/david ah goed
nee want ik weet wat ge denkt
ge denkt nu
en ge moet niet kwaad zijn dat ik dat denk
ik wil gewoon eerlijk zijn
ge denkt nu dat ik denk
dat ik u ervan verdenk
dat gij enkel oprechte vragen stelt zodat ik daarna u een oprechte vraag
zou stellen
alsof een gesprek een soort transactie is
gij moogt eerst praten, en dan mag ik praten
alsof mensen als het ware de replieken van de ander ervoor over
hebben
omdat ze in ruil daarvoor dan zelf mogen praten
en ge hebt gelijk hoor
dat is lelijk
dat is echt lelijk van mij, dat ik dat denk
en ik weet ook wel dat gij weet dat het niet zo werkt
zijt ge er nog?
wat was de vraag ook weer?
willem of je je soms alleen voelt, David?
greg/david misschien is dat mijn grootste angst
dat ik op het moment dat ik het durf
in de aandacht te gaan staan
dat ik ze weer kwijt geraak
dat mensen afdwalen als ik spreek
dat ik één van die mensen ben naar wie het zo verdomd moeilijk
luisteren is
zijt ge er nog?
ja ik weet wat ge denkt
gij denkt nu dat ik zo iemand ben die er troost uit put om als eerste het
feest te verlaten
zodat het feest niet mij verlaat maar ik het feest
en ja, gek genoeg klopt het wel

dat ik zo iemand ben
die telkens als hij zijn fiets losmaakt
telkens als ik die plotse stilte inloop
terwijl het feest nog in mijn oren nadruist
dat ik mij dan toch zo 's nachts fietsend langs het pad langs de rivier
terwijl ik met mijn handen de helmen van het gras streef
meer mezelf voel
authentieker
dat is het
dat ik door het feest te verlaten mij terug authentiek voel
willem mag ik je vragen
David
wat voel je dan
wat gaat er door je heen
op het moment dat je beslist: en nu verlaat ik het feest
nu ga ik weg terwijl het voor anderen nog volop bezig is?
of misschien moet ik zeggen:
waarom vertel je over jezelf dat je zo iemand bent
iemand die dat doet te vroeg het feest verlaten?
greg/david goeie vraag
weeral zo'n goeie vraag
ik denk: uit angst dat ik het zou beginnen voelen:
dat ik eruit val
dat ik terug in mijn hoofd val
dat de verbinding verbroken wordt
en ik een vreemde word voor mezelf
en ik weet wat ge denkt
ge denkt nu: ja, het cliché dat je in een groep soms het eenzaamste
bent
en ik weet dat dat een cliché is
ik lééf dat cliché
maar dat maakt het niet minder pijnlijk
als ik weer eens mezelf als buitenstaander zit te bekijken
dat ik me een in mezelf opgesloten buitenstaander voel
ik krijg de spontaneïteit van anderen gewoon niet voor mekaar
het probleem met dit soort gesprekken

want ik spreek tot u
en gij luistert
gij zijt er nog
en tot mijn verbazing luistert ge
maar uw aandacht maakt me onzeker
doet me me afvragen of ik ze wel verdien
het probleem voor mij is dat dit te intiem is
dat het me ongemakkelijk maakt
om zo te tonen aan u hoe belangrijk het is wat ge van me denkt
waaruit ge inderdaad kan afleiden dat heel dat 'ik-ga-als-eerste-weg-
van-het-feest'
toch weinig met authenticiteit te maken heeft
maar vooral met authentiek-gevonden willen worden
liever dat dan zielig
liever een loner dan iemand die alleen is
en ja, ik weet wat je denkt
dat een loner gewoon iemand is die van zijn eenzaamheid een stijl heeft
gemaakt
begrijp je?
suz ik moet je bekennen dat ik op een gegeven moment niet meer heb
geluisterd
het spijt me
ans ik ook
sorry
suz ik dwaalde af terwijl je aan het woord was
sorry dat ik het zo eerlijk en direct zeg
greg nee prima
dat is tenminste duidelijk
ans aan het begin luisterde ik nog wel
toen je de vraag nog werkelijk probeerde te beantwoorden
suz het is zo'n verhaal waarin iemand uitlegt
dat er achter elke gedachte nog weer een andere gedachte schuilgaat
ik kreeg de truc door
greg het is geen truc, hè
ik truc jou niet
ans mij niet

jezelf
suz het is een genre
toen ik het genre herkende haakte ik af
ik luisterde niet meer toen ik het doorkreeg
je voelt dat op een gegeven moment aan dat het om de lengte gaat
duurkunst zoals je duursporten hebt
het schetst de oneindigheid van onze afwegingen
dat is een genre
dat: alsmaar dieper de nacht in
waar ik alle stappen
alle twaalf stappen niet van hoeveel mee te krijgen om te weten dat je het
gaat uitleggen
ans het is uiteindelijk niets zeggen
omdat het vooral veel zeggen is
suz veel zeggen
niet veelzeggend
ans het is mij niet deemoedig genoeg
het wil in zijn wanhoop toch virtuoos zijn
greg en dat is dit wat jij nu zegt niet?
suz hoe bedoel jij dat?
greg dat wat jij nu doet?
dat is niet een voorbeeld van de oneindigheid van onze afwegingen?
suz jawel maar ik stop nu
ans het zijn jongensinzichten
suz het is een substituut
een nepinzicht
ans jongensinhoud
greg had me dan gewoon onderbroken
suz ik heb eraan gedacht
ans we waren afgedwaald
sorry
suz ik heb er wel aan gedacht
maar toen ben ik afgedwaald
freek jongensinzichten?
suz ik heb er geen argumenten voor
maar ik heb er gewoon geen zin meer in

ans het idee dat de nacht altijd nog veel langer is en dieper
jongens doen dat
hun wanhoop als een diepte presenteren
als het ongelijk van alle andere mensen
greg ik had dat al voorspeld toch?
freek zijn dat jongensinzichten?
greg ik had voorspeld dat het op een gegeven moment moeilijk zou zijn
om naar me te luisteren
ans het idee dat er eigenlijk achter elke 'eigenlijk' een 'eigenlijk' zit
willem hij had voorspeld dat het moeilijk is om naar hem te luisteren
greg dat zeg ik net
willem ze hebben weer niet geluisterd
ans dat heb ik nog wel meegekregen
suz o zelfs dat heb ik niet gehoord
sorry
willem ze hebben daarnet niet geluisterd
en zojuist ook niet
greg wat me uiteindelijk natuurlijk nog eenzamer maakt
suz ik zeg toch sorry
greg sorry's maken het alleen maar erger
ans sorry
het helpt niet
het helpt je niet dat jij zegt dat het moeilijk is om naar je te luisteren
het maakt het niet makkelijker om naar je te luisteren

freek heb je alle keukenkastjes gecontroleerd?
willem ja
freek badkamerkastjes?
willem ook
freek medicijnen?
willem alle medicijnen weggegooid
alle Xanax weggespoeld
dertig tabletten door de strip gedrukt
en in de pot zien liggen
het voelt nu echt goed, Freek
ik heb er een blikje bier overheen gespoeld
en dat samen doorgetrokken
freek en onder het aanrecht?
willem ook de keukenkastjes
alles langsgegaan
alles bekeken
alles weggehaald
alle alcohol door de wc gespoeld
de tv aangezet
suz/sue ik denk echt niet dat dit nodig is
freek/rudy schatje
vertrouw ons even
suz/sue Dick – zeg iets
greg/dick test, 1-2-3
hallo hallo
freek boodschappen gedaan?
willem alles gehaald wat ik nodig heb om de nacht door te komen
suz/sue ik wil duidelijk zijn
dat ik absoluut geen oortje in wil
om van mijn man regieaanwijzingen te krijgen
hoe ik onoprecht moet zijn
freek/rudy hoe je niet-oprecht moet zijn
greg/dick hoe je niet-oprecht moet lijken
hoe je moet vermijden dat het erop lijkt dat je oprecht probeert te zijn

freek genoeg?
willem wat?
freek boodschappen
genoeg boodschappen gedaan?
willem ik heb bananen
brood voor tosti's
ijsjes om me af en toe te belonen
alcoholvrij bier
de eerste keer in mijn leven dat ik een sixpack alcoholvrij bier voor
mezelf heb gekocht
freek ook weggooien
greg het is alcoholvrij bier hè
ans wanneer was dit?
suz in 1989
freek ook weggooien
het mag niet
het is niet goed
het kan je triggeren
het blikje
het biermerk
de kou van het staal in je handpalm
alles wat lijkt op bier drinken Willem
moet weg
ans hoe weet jij dat?
greg ik dacht met een placebo de nacht wel door te komen
suz David Letterman was in 1989
daarom weet ik het
freek met niets de nacht in Willem
ook de surrogaten
door het toilet
jij en het zwart jongen
jij en het zwart
zet hem op!
ans en het Shaffy?

willem het Shaffy was ook in '89
suz de ontnuchtering was in '89
freek de val van de muur
willem de val van de vierde wand
suz allemaal '89
freek permanente televisie
greg permanente televisie vanaf '89
de afstandsbediening vanaf '89
ans in het Shaffy was het vier uur 's nachts
freek in '89?
ans was het niet later?
willem was het niet al in de ochtend?
ans was jij daarbij?
greg ik werd erbij geroepen
ik stond in dat groepje om jullie heen
maar jij herkende mij niet
freek David Foster Wallace's eerste verhalenbundel is uit 1989
greg ik had toen heel ander haar
heel curieus haar
freek Infinite Jest begint hij in '89
willem in het Shaffy waren in de tachtiger jaren nachtvoorstellingen
suz nachtvoorstellingen?
greg de voorstellingen begonnen om twaalf uur 's nachts
ans die duurden ook ontzettend lang
freek eindeloos leuk
Infinite Jest
willem weet je dat niet meer?
greg Kas&deWolf speelden 's nachts

suz/sue ik nam wat tijd om hem vanuit de coulissen te bekijken
 daar zat hij, in levenden lijve
 hij interviewde een dierenarts die een film had gemaakt over
 maagklachten bij zwijnen
 'je werk is grotendeels onopgemerkt gebleven' zei Letterman
 de dierenarts stuntelde zich hevig zwetend door het gesprek heen
 greg/dick dat is omdat hij niet kan beslissen of hij bij Letterman
 nu serieus moet zijn over zijn levenswerk of niet
 suz/sue ik werd naar de bank geleid
 eindeloos leuk, nee, grotesk leuk om je hier te hebben zei David
 freek/rudy niet happen, niet bijten
 hij peilt naar pretentie
 suz/sue toen de camera's weer draaiden feliciteerde hij me met het
 nieuwe seizoen
 met de Emmy-nominatie
 met de manier waarop de show was omgegaan met mijn onverwachte
 zwangerschap in het laatste seizoen
 willem/david alleen maar shots van je hoofd een heel seizoen lang toch
 suz/sue ja dat was echt een leuk seizoen
 freek/rudy o god
 laat hem doorhebben dat je het ironisch zegt
 willem/david ik wil je vragen
 kloppen de geruchten over je man en zijn omroep
 nu ja, nou
 is er enige waarheid in die geruchten
 dat jouw comedyshow
 wellicht zou gaan naar die ene niet bij naam te noemen andere omroep
 greg/dick ontkennen
 staalhard ontkennen
 suz/sue ik denk dat het veilig is om te zeggen
 dat absoluut alle geruchten
 die er over mijn man de ronde doen
 volkomen op waarheid berusten
 maar om eerlijk te zijn

weet ik eigenlijk nagenoeg niets
over de hele zakelijke kant van de show
ik ben een vrouw die acteert
willem/david zou dat niet schitterend op een t-shirt staan?
zouden niet alle vrouwen zo'n t-shirt moeten hebben
'I'm a woman who acts!'
suz/sue en om eerlijk te zijn
freek/rudy niet eerlijk zijn, nooit eerlijk zijn!
willem/david *handgebaar op shirt*
'I'm a woman who acts'
suz/sue om helemaal eerlijk met je te zijn David
ben ik als actrice niet eens echt bijzonder getalenteerd of veelzijdig
dat is ook de reden dat ik steeds speel in die reclames de hele tijd
willem/david ja, hee, daar wou ik het ook over hebben –
eens kijken
is er een manier om de mensen thuis te laten weten
over welke reclame we het precies hebben
zonder dat dit nu op een reclame gaat lijken
suz/sue Oreo-koekjes
Oreo?
willem/david inderdaad, nu weten we het
en ik denk dat de vraag die ik je wil stellen neerkomt op: waarom?
al die series, je Emmy-nominatieje man is succesvol
je dochter speelt in films
you're loaded sweetie
dus de vraag is waarom speel jij in die Oreo-reclame?
greg/dick wees eerlijk
altijd eerlijk zijn
suz/sue ik ben niet zo een goeie actrice
willem dat vind ik een heel mooi antwoord
suz/sue laten we eerlijk zijn
ik ben net veertig geworden
willem/david oei
suz/sue vrij traumatische gebeurtenis
en feit is dat ik links en rechts de laatste jaren veel illusies ben
kwijtgeraakt

ik ben een vrouw zonder illusies David
greg/dick nooit illusies zeggen
willem/david nou, dat is toevallig want ik ben een illusie zonder vrouw
suz/sue ik ben veertig
ik heb vier kinderen
die nu al grotere sterren zijn dan dat ik ooit was
ik heb in twee films gespeeld in Hollywood – in mijn hele carrière
en nu ik veertig ben moet ik onder ogen zien
dat wat ik achterlaat op deze aarde
niet in de film te zien zal zijn
ik ben een televisieactrice
dat is wie ik ben
willem/david 'I'm a woman who acts' – op televisie
suz/sue en dat beseft ik op mijn verjaardag
het was een leuk feestje verder hoor
willem/david dus wat ik je hoor zeggen is dat je dacht
dat die Oreo-reclame je carrière niet zou kunnen schaden
suz/sue o nee
nee nee
in het geheel niet
bezorgdheid over mijn carrière speelde geen enkele rol
willem/david maar hoeveel geld moet een koekjesfabriek neertellen
om jou een koekje te laten eten
in een reclame
like you mean it?
freek/rudy vertel dan alles maar
vertel hem over het gedoe met belastingen
noem gewoon het bedrag
suz/sue zal ik eens helemaal eerlijk met je zijn David?
ik deed de Oreo-reclame voor mijn plezier
ik deed ze zelfs voor niets
freek/rudy fuck wat doet ze
Dick, doe iets
greg/dick shit shit shit shit shit
willem/david ah kom op, dat geloof ik niet
suz/sue echt

sterker nog
ik heb hen gebeld
ik meldde me aan
smeeke bijna
je had me moeten zien
willem/david dames en heren, ongelofelijk
wat een vrouw
greg/dick oh dit is goed
freek/rudy dit is heel goed
suz/sue David, het was fantastisch
er waren op de set meer mensen bezig met de koekjes dan met mij
willem/david natuurlijk die koekjes moeten er goed uitzien
freek/rudy dank dank dank je
suz/sue maar je had het moeten zien
we waren aan het draaien en ik zat dan lekker in het moment
en voelde het helemaal
en dan riep er iemand cut
en dan stormden ze de set op
allemaal in paniek
o nee het koekje ziet er niet goed uit
willem/david het koekje moet er goed uitzien
korter zou ik mijn leven niet kunnen samenvatten denk ik
het koekje moet er goed uitzien
dames en heren: Sue Saint James
we gaan naar de reclame

21

greg wanneer was dat?
freek jij was er toch bij?
willem ik zag het op televisie
ans ik was erbij
freek hij heeft jou toch min of meer aangerand
ans ik was toeschouwer
ik keek naar hem
hij had kapotte ellebogen
ik weet nog dat ik ze zag
freek ik weet het ook nog dat ik ze zag
suz ik ook
willem we zagen allemaal dat hij kapotte ellebogen had
ans kapotte ellebogen
tenen uit de sandalen
de zweren op de huid
freek we stonden allemaal om hen heen
greg we stonden te kijken
freek wij waren erbij geroepen
willem was jij daar ook bij?
ik herkende je niet
greg ik had toen heel ander haar
heel curieus haar
had ik dat niet al gezegd?
ans ik zag zelfs dat hij ze ook zelf zag
zijn kapotte ellebogen
het bloed
ik zag dat hij zich die kapotte ellebogen inprentte
omdat hij dacht dat hij ze later misschien zou kunnen gebruiken
als beeld, als metafoor, als anekdote
die kapotte ellebogen
greg ik wist het niet meer
ans ik was toeschouwer
neem maar van mij aan dat ik toeschouwer was
willem en neem maar van mij aan dat ik rookte

greg ik kon zo hard vallen toen
kapotte ellebogen dacht ik
kapotte knieën
bloedkorsten
aldoor bloedkorsten
ans korsten pulken
greg ik weet nog dat ik dat dacht
wanneer word jij nou eens volwassen?
wanneer stop jij nou eens met aan je korsten te pulken
willem we waren bang dat hij zijn knieschijven had gebroken
suz toen hij zo begon te hangen
toen hij zo over me heen begon te hangen
toen hij min of meer in mijn armen lag
en jullie keken
vroeg ik mij af of hij niet ooit in een dronken bui
zijn knieschijven zou kunnen breken
freek ik dacht dat jij het slachtoffer was?
ans wie?
ik?
freek ik dacht dat jij het slachtoffer van zijn handtastelijkheden was
ans ik zat in de zaal
heb ik dat niet gezegd?
suz ik heb 's nachts naar die voorstelling gekeken
naar die hele scène
ans ik was een fan
suz ik zat op de toneelschool
Willem was een held voor mij
het was zo'n downer hem zo te zien
ans ik was misschien wel verliefd
suz als hij mij in die tijd had aangeraakt had ik het niet geweten
ik zou het misschien niet hebben geloofd
ans ik zou in de war zijn geweest denk ik en opgewonden
suz ik heb daar fantasieën over gehad

greg/willem mamma?
suz/mamma ja jongen

freek/willem mamma ik erger mij aan u
en vaak denk ik dat mijn ergernis over u
de ergernis is over mijzelf
dat ik gewoon heel bang ben dat ik op u lijk
en dat het is te zien
dat mensen zien dat ik op u lijk
en vooral dat ik het meest op u lijk op de momenten
dat ik mij aan u erger
suz/mamma één nacht moest je zonder drank door, jongen
één diepe nacht
en dan zal je het verder redden
greg/willem kom je ook in bed mamma?
suz/mamma nee Wim dat doen moeders niet
jij en het zwart, jongen
jij en het zwart
zet hem op!

ans je moeder kwam kijken?
freek mijn moeder is één keer komen kijken
suz 's nachts
willem naar Stand In
greg we speelden Stand In
willem de voorstelling Stand In
greg we deden dingen die op dingen doen leken
freek en dat was de nacht dat je haar lastig viel?
willem de voorstelling waarin Kas en ik gespeeld werden door stand-ins
greg we deden een bekentenis en het leek op het doen van een
bekentenis
ans je denkt steeds dat ik dat was
maar het was iemand anders
ik stond ernaar te kijken
greg dat was mijn idee
niet van Kas
van die stand-ins
willem het was een idee van Kas
greg ik dacht dat het idee van mij...

willem het idee was van Kas
en dat is de waarheid
het was een voorstelling en die heette Stand In
suz het heette dus Stand In
Kas&deWolf coachten vanuit de coulissen twee andere spelers
willem ze deden dingen die leken op dingen die wij normaal deden
freek we wilden zelf niet meer op
we hadden twee andere spelers gevraagd om ons te spelen
ans ze wilden stoppen
dat heeft Willem mij gezegd
hij zei altijd: ik kan stoppen wanneer ik wil
freek we konden elkaar niet meer luchten of zien
willem misschien moet ik het gewoon vertellen
ik was er immers bij
suz/greg/ans/freek maar wij waren er ook bij!
willem jullie zaten in de zaal
ik stond op het toneel
freek jij zat in de coulissen
jij zag dus eigenlijk niets
willem ik coachte
suz jij coachte jezelf?
greg hij coachte zijn vervanger
suz die hem moest voorstellen
willem ja
ans wij keken als studenten naar hoe zij speelden
en wij wilden ook zo kunnen spelen
willem wij wilden jaloers zijn op hoe ons spel gespeeld werd
door hen
greg en hoe coachten jullie dan?
wat zeiden jullie
willem niet acteren
spelen!
suz 'niet acteren, spelen'
daar heb ik later als actrice nog veel aan gehad
freek ik weet dat nog
je hoorde dat als publiek ook

'niet acteren' zeiden ze tegen hun vervangers
suz en tegen zichzelf
willem niet acteren
spelen!
greg het was echt iets
het was iets echts
willem het was zo'n soort avond
zo'n soort nacht
je kent het wel
ans zo'n dronken nacht
jij was altijd dronken
freek nadat ik had gespeeld was ik altijd dronken
suz maar jij had niet gespeeld
ans je hebt de hele nacht aan de bar gehangen
willem ik heb gedanst
ik heb de hele nacht gedanst
met jou
ans jij was aan het kijken
jij keek naar hoe ik aan het dansen was
suz niet spelen, dansen riep je
greg ik dacht dat ik jullie samen heb zien dansen
willem ik was er toch zelf bij
suz ik was er toch ook bij
ans we waren er allemaal bij
freek jij ging met hem naar bed
ans niet waar
freek wij hebben jullie zien vertrekken
ans we hebben niets gedaan
we waren dronken – ik ook
we hebben wat televisie gekeken
suz we hebben naar David Letterman gekeken
greg nadat je had gezegd dat ik moest stoppen
ben ik gestopt
en ben jij met mij mee naar huis gegaan
ans ja, ik ben met je naar huis gegaan
ik vond het leuk dat je naar me keek

dat je me probeerde te zien
zelfs al was je dronken
willem het was ook een spel
we speelden
jij speelde mee
het was zo'n soort nacht
ans het was toch een aanranding?
we waren het toch eens dat het een aanranding was?
willem het was een aanrandingsscène
suz het was niet alleen maar zo'n soort nacht
willem het was ook dat zij wilde dat ik haar aanraakte
dat ik dacht dat ik zag dat zij wilde dat ik haar aanraakte
suz wie?
ans ik?
willem ik bedoelde het goed
ans bedoelde je het goed
freek ik bedoelde het in ieder geval niet slecht
willem jij bent toch met mij meegegaan
suz dat ik met je ben meegegaan
betekent toch niet dat wat daarvoor is gebeurd
niet is gebeurd?
willem ik was gewoon verliefd
suz op mij?
freek op de vrouw die actrice was
suz die actrice wou worden
greg op je moeder?
freek op de mevrouw van de koekjesreclame
ans op de vrouw op de televisie?
greg de vrouw van wie je zei dat ze zo leek op die actrice?
suz maar ze was het niet
willem omdat ik haar geloofde
ans omdat je haar wilde geloven?
greg het was zo'n nacht
het was gewoon zo'n nacht
willem het was zo'n soort sfeer
met zulk soort licht

zo'n soort nacht in de jaren tachtig
waarop dat allemaal gebeuren kon
freek er was dat soort muziek
suz jongensmuziek
greg een soort zwoelheid
waardoor dingen gebeuren
freek het was zo'n soort nacht
dat we naar jullie keken
dat jullie bekeken werden door ons
terwijl jullie dansten
in het Shaffy Theater
greg in 1989

ans zoals jij zegt dat het was
was het niet
maar zoals ik zeg dat het was
was het ook niet
suz wat niet betekent dat het niet is gebeurd
ans het is heel simpel
er was een ervoor
en een erna
en het reduceren tot 'zo'n soort nacht' doet me tekort
dat doet me zeer
we moeten ermee stoppen
willem ik ben gestopt
ik ben allang met alles gestopt
en ik heb me verontschuldigd
ans dat was een verontschuldiging die op een verontschuldiging leek
willem dan was het toch ook een verontschuldiging
ans maar je blijft het beschrijven als een voorval dat we verschillend
hebben ervaren
suz ik wil me niet laten verleiden
niet laten misleiden
herleiden tot een tegenspeler in dat verhaal
jouw verhaal dat het verhaal wordt
jij maakt van een aanrandingsscène een verleidingsscène

en daarmee trek je de geloofwaardigheid van mijn pijn
en mijn wraak in twijfel
willem dat begrijp ik niet
ans voor je het weet heb ik een veelbetekenend voorval
'misschien verkeerd gezien'
waarna ik het misschien
'verkeerd heb ervaren'
suz 'verkeerd heb beleefd'
en uiteindelijk heb ik het helemaal niet beleefd
willem wat wil je dat ik doe?
ans ermee stoppen
suz jij kon toch altijd stoppen, zei je?
kom op Willem
zo moeilijk is het niet
ans je weet wat er is gebeurd
je weet wat je hebt ervaren
je weet wanneer je oprecht bent
je herkent het
suz je ziet het in de ander
en je weet het van jezelf

greg/willem ik dacht dat ik op een gegeven moment wel zou kunnen
slapen
als ik dronken was viel ik altijd in slaap voor de tv
maar de slaap kwam niet, dacht ik
ik bleef maar wakker, dacht ik
ik dacht misschien moet ik gewoon doen alsof ik slaap
misschien moet ik het slapen spelen
toen heb ik het slapen gespeeld

freek/mamma dag Wim
willem mamma?
freek/mamma slaap je?
willem ja
freek/mamma maar je kan toch niet slapen en praten tegelijk
willem ik speel

ik speel dat ik slaap

freek/mamma zeg het nog eens Wim?
 willem wat mamma?
 freek/mamma waar je mee bezig was?
 willem met een nieuwe voorstelling
 met jonge mensen
 Peter en Natali doen niet mee deze keer
 freek/mamma met jonge mensen?
 willem ja mid-dertigers begin veertigers
 freek/mamma waar gaat het over?
 willem het gaat over een Amerikaanse schrijver
 David Foster Wallace
 over oprechtheid en geloofwaardigheid hebben we het nu
 over het hebben van een biografie
 dat je die niet te persoonlijk moet nemen
 freek/mamma denk je dat het om te lachen is?
 willem ik hoop het
 freek/mamma is dat iets waar je op hoopt?
 willem wat?
 freek/mamma je maakt toch gewoon iets dat om te lachen is?
 willem we zijn nu nog erg aan het praten over wat oprechtheid en
 geloofwaardigheid is
 freek/mamma het is jammer dat je die kant bent opgegaan
 willem welke kant mamma?
 freek/mamma die van het praten
 de kant van erover praten
 ik vind dat nog steeds oprecht jammer
 jij kon de mensen aan het lachen maken Wim
 op verjaardagsfeestjes en met Sinterklaas
 dan kwam je zomaar plotseling de kamer binnen
 en dan had je een liedje of een sketchje gemaakt
 dat weet je toch nog wel?
 dat ben je toch niet vergeten?
 willem ik denk er de laatste tijd weer veel aan
 freek/mamma ik heb dat altijd tegen je gezegd

dat je in je voorstellingen
de mensen niet de hele tijd moet lastigvallen
met de problemen die ze thuis ook al hebben
je moet daarmee stoppen
de mensen willen lachen
en jij kon daarvoor zorgen
dat is een groot talent
dat je niet hebt gebruikt
Ton wilde ook al veel meer die kant met je op
maar je hebt iets anders gedaan
de moeilijke kant
willem ik ben nu ook wel gelukkig hoor mamma
freek/mamma als je die moeilijke kant niet op was gegaan
had je misschien nu een kind gehad
willem waarom zeg je dat nu zo plotseling?
dat is toch gemeen
waarom zeg je dat?
dat doet mij zeer
freek/mamma omdat het zo is
willem je weet toch dat je me daar zeer mee doet?
freek/mamma is het waar dat ik je gewaarschuwd heb voor die
moeilijke kant of niet?
willem jij trekt alles zo verschrikkelijk naar jezelf toe mamma
freek/mamma omdat ik anders geen aandacht van je krijg
jij zult het me niet zeggen toch?
willem wat?
freek/mamma jij zult niet toegeven dat ik je ervoor heb gewaarschuwd
als je moeder
dat je misschien beter niet die moeilijke weg in kon slaan
dat je daarvoor op je tenen zou moeten gaan lopen
en je je van jezelf zou kunnen verwijderen
dat het je in beslag zou kunnen nemen
dat je er andere belangrijke dingen in het leven door zult vergeten
of voor je uitschuiven totdat het te laat is
en nu is het te laat
jij zult niet toegeven dat ik je dat allemaal heb gezegd

zoals je sowieso nauwelijks in je werk over mij zult praten
willem juist met deze voorstelling wilde ik daar verandering in brengen
freek/mamma dat zeg je om ervanaf te zijn
willem ik heb het al aangekondigd op de radio
freek/mamma wat ga je dan over me zeggen?
willem dat je vindt dat je te weinig aandacht in je leven hebt gekregen
freek/mamma van jou
willem van mij ja
freek/mamma ik heb dat liever niet
willem het is toch zo mamma?
het is toch echt zo?
freek/mamma voor jouw echtheid heb jij altijd anderen nodig
je hebt je vader ook geen plezier gedaan met die monoloog
of dat stuk over de kunstbeurs dat je je vriend zo naar hebt beschreven
jouw echtheid, jouw oprechtheid, jouw geloofwaardigheid
gaat altijd ten koste van anderen
hoe is het met je drinken?

suz/sue ik heb niet geacteerd
 de hele avond heb ik niet geacteerd
 freek/rudy je volgde onze aanwijzingen
 je hield je hoofd er bij
 je was scherp en ontspannen en hebt ons beiden een grote dienst
 bewezen
 je bent echt een goede actrice
 je hebt het heel goed gedaan
 suz/sue hij heeft het goed gedaan
 hij was niet wreed
 ik heb meer last gehad van jullie twee
 dan van hem
 hij was leuk
 het was leuk
 ik heb me vermaakt
 freek/rudy 'grotesk leuk om je als gast te hebben'
 wat een man
 suz/sue we zaten daar precies zoals we zijn
 freek/rudy o je hebt die Oreo-reclame echt voor niets gedaan?
 suz/sue we waren onszelf
 ook na de show
 toen de camera's niet meer draaiden
 was hij nog exact hetzelfde
 even vriendelijk
 hij lachte naar me
 vanuit het diepste van zijn hart
 die lach was echt, hartelijk
 ik geloofde hem
 freek/rudy 'het koekje moet er goed uitzien'
 geniaal
 gevaarlijk maar geniaal
 je hebt het echt goed gedaan
 suz/sue Rudy – je moet echt even naar mij luisteren
 weet je nog mijn verjaardag

het is zoals op mijn verjaardag
we waren het toen eens over wie ik ben
dat ik zou stoppen
ik heb altijd gezegd dat ik op elk moment kon stoppen
we waren het eens op mijn verjaardag
we hebben er op getoast
we zagen de feiten onder ogen
en ik zag zijn sproeten
ik keek naar hem
ik zag hem
freek/rudy maar Suz, Sue, Suzipie dat hebben we toch gezegd
wat David Letterman op tv houdt
is dat hij niet gezien kan worden
niemand is zoals hij lijkt te zijn
vraag maar aan Dick
de muur is gevallen
de vierde wand is gevallen
de maskers zijn af
en er zat niks achter
er was alleen maar muur
suz/sue je denkt dat echt
freek/rudy het maakt niet uit wat ik denk
dat is gewoon het hele punt van die show
er is alleen maar buitenkant
en het wordt echt – gemaakt
door ernaar te kijken
lijkt het echt
suz/sue jij gelooft dat niemand is
zoals hij lijkt te zijn
freek/rudy ik geloof gewoon wat ik zie
suz/sue dat lijkt me erg naïef
of in ieder geval verdrietig
als jij zegt dat niemand is zoals hij lijkt te zijn
bedoel je dus ook mij
bedoel je dus ook ons
freek/rudy je hebt het echt heel erg goed gedaan

suz/sue dat is geloof ik niet wat ik je vraag

willem/radiohost ik beeld me in
en jullie ook
dat de telefoon een laatste keer gaat
dat ik opneem
en dat het opnieuw Karen is
en als ik opneem
en ik laat de jingle spelen
hoor ik dat ze huult
dat ze net als ik de nacht doorwaakt heeft
dat ze niet weet hoe ze de dag
die zich aandient
dat zie ik intussen duidelijker en duidelijker
dat ze niet weet hoe ze die zal doorkomen
en ik zeg haar geduldig te zijn
en zij zegt dat David altijd zei dat dat was wat patient betekende
dat je geduldig was
dat je dingen duldde
en ze vraagt mij of ik David wil zijn
of ik even wil invallen
– en ik beeld me in dat ik dat doe –
dat ze graag gewoon nog eens met David wil praten
zegt ze
niet enkel zijn deodorant ruiken
maar met hem praten
omdat ze dat het liefste deed
met hem
praten
's nachts als ze niet kon slapen
dat hij haar er toen doorpraatte
zelfs toen hij al patiënt was
hoe hij er haar geduldig doorhaalde
door de nacht
wat wil je dat ik zeg?
ans/karen blijf maar gewoon praten

blijf zo maar praten
het helpt
dat zei ik altijd
en dan bleef hij praten
greg/willem/david waarover dan?
ans/karen niets bijzonders
het was vooral zijn stem in het donker die me geruststelde
hij zei bijvoorbeeld iets als dat het mooi zou zijn mocht de garagedeur
dezelfde kleur hebben als de muur
dat hij die rood zou schilderen
omdat ik daar vaak over kloeg
greg/willem/david ik herinner me nog dat jij dat dan had gedaan
ans/karen wat?
greg/willem/david de deur rood geschilderd
toen ik terugkwam uit het McLean Hospital
ans/karen ik had je dat in het ziekenhuis beloofd
greg/willem/david heb ik me daar ooit voor verontschuldigd?
ans/karen wat?
greg/willem/david dat je toen een hele nacht naar me hebt lopen
zoeken
toen ik die pillen had genomen in dat motel om onze hoek?
ans/karen ja dat deed je
en ik geloofde je
greg/willem/david ik wil je trouwens zeggen dat het echt zo was
dat ik me bedacht had
die andere keer
toen je de tuinslang in de koffer van de auto vond
ans/karen toen geloofde ik je niet
greg/willem/david dat begrijp ik
ans/karen wat ik niet begrijp is waarom je niets geschreven hebt
de laatste keer
jij bent toch een schrijver
je hebt niets geschreven
geen afscheidsbrief
greg/willem/david ik heb het geprobeerd
maar ik geloofde mezelf niet

het is een genre
ans/karen dat zeg je altijd
greg/willem/david ik wist niet wat ik moest zeggen
en ik schaamde me over m'n vorige brief
ans/karen die mail?
greg/willem/david ja
ans/karen die mail die pas na drie dagen binnenliep?
drie dagen nadat ik je in dat motel had gevonden?
greg/willem/david ja
ans/karen ja, dat was een beetje stom
maar daar kon jij niets aan doen
greg/willem/david nee
ans/karen de wifi van dat hotel was niet helemaal stabiel
de verbinding was verbroken
greg/willem/david ja, stom
ans/karen je was blij dat het niet gelukt was
weet je nog?
greg/willem/david ja
ans/karen je was blij dat je er nog was
je was blij dat ik je op tijd gevonden had
greg/willem/david ja
ans/karen de tweede keer was ik niet op tijd
greg/willem/david nee
ik had gewacht tot je weg was
dan heb ik het gedaan
ans/karen ik had thuis moeten blijven
greg/willem/david je bent thuis gebleven
ik heb gewacht tot je weg was
ans/karen ik had thuis moeten blijven
en dan had ik het gemerkt
dat je er niet was
of had ik gerommel gehoord in de garage
waarom heb je je toen niet ook bedacht?
greg/willem/david jij bent het die mij bedenkt
ans/karen weet je nog wat je dacht?
de momenten er net voor?

net voor je je niet bedacht hebt
en het toch deed
greg/willem/david ik dacht aan jou
ans/karen nee dat geloof ik niet
greg/willem/david ik herinner me vooral dat ik enorm opgelucht was
opgelucht en rustig
blij dat ik wist dat het zou eindigen
ans/karen en dat was niet genoeg?
die opluchting was niet genoeg
greg/willem/david het was heilig
alles was heilig
alles glanst als het voor het laatst is
het voelde als een performance haast
bijna niet geloofwaardig
ik leek op iemand die dingen doet en dan lijkt het op het doen van
dingen
de man die een brief schrijft aan de houten tafel waar namiddaglicht op
valt
zijn handen die trillen
de man die echte gevoelens van spijt opschrijft
die oprechte gemeente dingen opschrijft
in woorden die hij elders al las
maar die hij niettemin meent
die zich inbeeldt hoe jij die brief zal lezen
die het effect van zijn woorden op jou anticipeert
die hele scène van de man die daar zat
die geloofde ik niet
ans/karen ik snap het
en de scène van de man die in de garage staat
met de tuinslang in zijn handen
maar de vrouw is wel thuisgebleven
greg/willem/david klopt
ans/karen de vrouw is thuisgebleven
de heggenschaar is niet te bot
de man staat in de garage
met de tuinslang

en de vrouw ziet die scène
greg/willem/david dat zou het moment zijn
toch?
ans/karen dat ik zeg: wat doe je David?
greg/willem/david en dan de schaamte
vooral
en hoe ik daar hulpeloos sta
en dat ik ook opgelucht ben
ans/karen blijf zo praten
dit helpt, David
blijf zo praten
greg/willem/david en grotesk
dat ik daar zo sta met die tuinslang
ans/karen een tuinslang!
ik had die nog gekocht
greg/willem/david en dat ik me dan bedenk
of merk hoe ik niet doorhad dat ik me al bedacht had
dat ik tegen jou zeg:
Karen, je mag dit niet persoonlijk nemen
ans/karen en ik neem niets persoonlijk
ik neem nooit meer iets persoonlijk
greg/willem/david hoe zou je het vinden als ik je mijn excuses probeer
aan te bieden
ans/karen ik wil geen excuses
ik wil dat ik er ben, bij jou
ik wil dat je me ziet
en dan wil ik dat je je bedenkt
en ik vind het niet erg dat je je alleen maar bedenkt
omdat er iemand anders bij is die het ziet
dat je het alleen maar kan als er anderen bij komen staan
dat ik je enkel zo kon bijstaan
door thuis te blijven
door nooit meer boodschappen te doen
door nooit meer het huis uit te willen
door samen met jou de nachten te doorstaan
ik zou de tuinslang zachtjes uit je handen hebben weggehaald

greg/willem/david ik weet het
ans/karen ik zou de tuinslang uit je handen hebben weggehaald
alsof het een vuurwapen was dat elk moment zou kunnen afgaan
en je zou gemerkt hebben hoe het licht buiten
neem van mij aan dat je gemerkt zou hebben hoe het buiten licht was
geworden
hoe je de namen van de vogels weer wist
greg/willem/david de spotvogel
ans/karen neem van mij aan
dat de betovering en de verbinding niet verbroken is
omdat je gezien bent

willem/radiohost u bent wakker
eindelijk bent u wakker
sommigen onder u zijn wellicht net als ik heel de nacht op geweest
terwijl ze waakzaam heen en weer liepen
omdat de slaap hen niet vatten wou
sommigen zijn nog maar net ontwaakt
maar dat maakt nu niet meer uit
nu zijn we samen
nu bent u wakker
zijn we wakker

nu begint u aan een nieuwe dag

samen met de vogels die vanuit het park
hier achter het glas
al minutenlang aan het zingen zijn
samen met druppels dauw die glinsteren in het prille ochtendlicht

ik weet niet welk beeld u van mij heeft
hoe u denkt dat ik eruit zie
hoe u mij heeft bedacht

maar neemt u van me aan
dat ik, als ik straks de studio verlaat
naar huis fiets door de velden
mijn hand zachtjes zal laten zweven boven de toppen van de hoge berm
dat ik de helmen van het gras mijn handen laat strelen

en terwijl het gras m'n handen streelt
zal ik weer tien zijn
en als ik achterom kijk
zal mijn moeder er zijn
ver weg in de verte
ze roept iets wat ik niet goed kan verstaan

dat ik door mag fietsen denk ik
dat ik niet moet stoppen

en terwijl ik fiets
straks
door de velden
bedenk ik
dat het me moet lukken
om niet aan u te denken
niet aan nu te denken
niet te denken aan hoe ik het ga vertellen
hoe ik ga klinken als ik het vertel hier in de studio
nu
aan u
daar

epiloog

telefoon

suz/sue hallo
willem/radiohost hallomet Willem de Wolf van Radio Insomnia
suz/sue hey hallo
willem/radiohost ik heb naar je gekeken Sue
suz/sue zojuist?
op televisie?
willem/radiohost ik heb naar je uitzending met David Letterman
gekeken en ik heb je gezien denk ik
suz/sue wat zei je?
je viel even weg
willem/radiohost hebben jullie daar de radio aan?
suz/sue wij zitten in een limousine van de show die ons naar ons hotel
rijdt

willem/radiohost ik zei dat ik je heb gezien zojuist
écht gezien denk ik
zoals je écht bent
ik geloofde je, begrijp je?
het gesprek was echt
het leek niet op iets anders
je was daar
je was niet ergens anders
terwijl ik naar jullie keek dacht ik plotseling: het is misschien heel
eenvoudig
je moet gewoon kijken en luisteren en echt aanwezig zijn
suz/sue ben ik daar?
willem/radiohost waar?
suz/sue ben ik in de uitzending?
willem/radiohost jazeker
freek/rudy wie is daar?
suz/sue de radio
kijken jullie televisie terwijl jullie radio-uitzendingen maken?
willem/radiohost er is hier een wand met schermen in de studio
daar kijken we af en toe naar
daar zag ik je
suz/sue ik heb vaak naar jou geluisterd Willem, maar ik heb je natuurlijk
nooit gezien
ik hoor je trouwens echt heel slecht
willem/radiohost weet je zeker dat jullie daar niet naar mij luisteren?
als je namelijk op hetzelfde moment inbelt en luistert gaat dat niet
dat doet iets met de verbinding
dan krijg je feedback
suz/sue misschien dat de chauffeur naar ons luistert er zit vanwege de
privacy een scherm een wand, tussen ons en de chauffeur
freek/rudy de chauffeur is naar ons aan het luisteren, maar hij hoort ons
niet
suz/sue mijn man zegt dat de chauffeur ons niet hoort omdat hij naar
ons luistert
willem/radiohost maar hij hoort toch dat deze uitzending achter zijn rug
is?

suz/sue ik hoor nu helemaal niets Willem want mijn man slaat nu met zijn hand op het scherm
willem/radiohost ik zei dat deze uitzending achter zijn rug is!
suz/sue de uitzending is achter de rug ja
we zitten in een limousine van de Letterman Show
die brengt ons naar het hotel
ah wacht, ik zie nu dat de chauffeur ziet dat ik het was waar hij naar luisterde
willem/radiohost laat maar
suz/sue hij heeft mij nu ook gezien
willem/radiohost we zullen stoppen met het gesprek
suz/sue ja hij doet de radio uit
dank u wel hoor!
willem/radiohost het is goed allemaal
ik dacht heel even dat het eenvoudig was
dank je wel Sue
suz/sue wat zei je?
willem/radiohost niets
het is ingewikkeld
suz/sue je dacht even dat het eenvoudig was?
willem/radiohost je verstond me toch?
suz/sue alleen dat laatste
alleen dat je heel even dacht dat het eenvoudig was

DAVID of hoe we ons bedacht hebben is een voorstelling van Compagnie de Koe, De Nwe Tijd en Hof van Eede en ging in première op 28 oktober 2021 in CC Berchem.

Tekst Willem de Wolf, Wannes Gyselinck, Freek Vielen
Spel Willem de Wolf, Suzanne Grotenhuis, Carine van Bruggen, Greg Timmermans, Ans Van den Eede, Freek Vielen

Scenografie, eindregie Peter Van den Eede
Techniek Bram De Vreese, Shane Van Laer
Productie De Nwe Tijd, de KOE en Hof van Eede, in coproductie met Het Laatste Bedrijf

www.dekoe.be
www.denwetijd.be
www.hofvaneede.be

Deze uitgave kwam tot stand met de steun van de Tax Shelter maatregel van de Belgische Federale Overheid
Compagnie de Koe, Hof van Eede en De Nwe Tijd zijn drie Vlaamse theatergezelschappen die hun eigen teksten schrijven en ensceneren. Zij onderzoeken met veel humor en liefde voor taal de wereld van vandaag en hoe daarin te leven valt. *DAVID of hoe we ons bedacht hebben* is de eerste vrucht van een duurzaam en artistiek gezamenlijk vijfjarenplan rond het leven en werk van de Amerikaanse schrijver David Foster Wallace.

Wannes Gyselinck (Gent, 1980) is theaterauteur en publicist over cultuur. Met Ans Van den Eede vormt hij de artistieke kern van Hof van Eede. Hij is als docent verbonden aan KASK/School of Arts, Gent.

Toneelwerk

*DAVID of hoe we ons bedacht hebben** – 2021

*VECHTSTUK** – 2021

FORECAST – samen met Ari Benjamin Meyers – 2021

*The Big Drop-Out** – 2019

koedoetboek – medeauteur – 2019

Salon Secret – 2018

*Het Weiss-effect** – 2018

*Vanish Beach** – 2017

Socrates – samen met Stefaan Van Brabandt en Bruno Vanden

Broecke – 2016

*Paradis** – 2015

Freek Vielen (Utrecht, 1985) schrijft, speelt en regisseert. Samen met Rebekka de Wit en Suzanne Grotenhuis is hij artistiek leider van het Antwerpse gezelschap De Nwe Tijd. Hij is tevens als docent verbonden aan de opleiding Woordkunst te Antwerpen.

Toneelwerk

*DAVID of hoe we ons bedacht hebben** – 2021

*Istanbul een bericht van de andere kant** – 2020

*Zo gaat het** – 2019

Doe de groeten aan de ganzen – 2019

Heimat 3 – mede-auteur – 2018

De aankomst van de Titanic – 2018

Niets – 2017

Pindakaasprins – 2015

Heimat 2 – mede-auteur – 2015

So it goes – 2014

*Dracula** – 2014

Heimat – mede-auteur – 2013

Liever niet – 2012

Stel je voor, ik zoek een staat – mede-auteur – 2011

Begin – 2008

Held met sjaal – 2007

Willem de Wolf (Groningen, 1961) is acteur en toneelschrijver. Van 1985 tot 2004 maakte hij samen met Ton Kas theater onder de naam Kas&deWolf. Sinds 2010 is hij samen met Peter van den Eede en Natali Broods de artistieke kern van Compagnie de Koe. Hij geeft les op het conservatorium van Antwerpen en het KASK/School of Arts in Gent.

Toneelwerk

*DAVID of hoe we ons bedacht hebben** – 2021

*the courage to be disliked** – 2021

*forsterhuberheyne** – met Rebekka de Wit – 2017

*vermogen** – met Joan Nederlof en Lineke Rijxman – 2015

*krenz, de gedoodverfde opvolger** – 2011

*Hannah & Martin** – met Joan Nederlof, Lineke Rijxman – 2009

*bazel ** – 2007

galleryplay – 2005

Als Compagnie de Koe
*de nijl is in caïro aangekomen** – 2020
*achter/af** – 2019
*seks(e)(n)** – 2019
koedoetboek – 2018
*hellogoodbye** – 2017
*beckett boulevard** – 2016
*olga** – 2014
*de wederopbouw van het westen: zwart** – 2012
*de wederopbouw van het westen: rood** – 2011
*de wederopbouw van het westen: wit** – 2010

Kas&deWolf
stand in – 2003
ons soort mensen – kas&dewolf passé – 2001
op=op – de harries, voorheen kas&dewolf – 2000
hygiëne – de harries, voorheen kas&dewolf – 1999
ambitie – 1997
desperado – 1997
show – 1995
animo – 1995
bio – 1990
naar de natuur – 1989
de mode – 1988
de genezing – 1987
allegorieën 1 t/m 4 – 1986
groenland – 1985

Kas&deWolf met Marien Jongewaard
mensch durf te leven! – 1998
de jantjes – 1996
piste – 1992
rodeo – 1991

*teksten uitgegeven bij De Nieuwe Toneelbibliotheek